

REDAKCIJAS SLEJA

Latvijas Dabas fonds pateicas par ziedotāju atbalstu

Latvijas Dabas fonds ir pateicīgs ikvienam ziedotājam, kas šogad atbalstījis Latvijas Dabas fonda darbību. Organizācija finansē atbalstu ir saņēmusi gan bankas kontā, gan ziedojumu kastītēs, kas izvietotas visos "Galactico" tirdzniecības centros, lidostā "Rīga", lielo izmēru apavu veikalā "Apavi 40+", kā arī veikalā "Grauda spēks". Sabiedrības lielās intereses dēļ saņemtos ziedojumus Latvijas Dabas fonds plāno izmantot tiešsaistes translāciju nodrošināšanai no aizsargājamo putnu ligzdām 2016. gada ligzdošanas sezonā. Ar ziedotāju atbalstu šogad tiešraide tika nodrošināta no melnā stārķa, zivjērgļa, jūras ērgļa un Paldies par ziedojumu uzņēmumam "LatRosTrans" lielisko sadarbību "Latvijas Mobilajam telefonam"! Paldies Latvijas Vides aizsardzības fondam un "Latvijas Avīzei" par sadarbību "Dabas Daudzveidības Avīzes" tapšanā!



Jūras ērgļu pāris uz ligzdas. Priekšplānā mātīte, kas ir gredzenota kā mazulis ligzdā 18.06.1999. Igaunijā, Sāmsalā. Attēls tapis 9. marta rītā – tās pašas dienas pēcpusdienā tika izdēta pirmā ola.

DABAS VĒROŠANA

Noslēgusies putnu ligzdu vērošanas sezona

JĀNIS KŪZE

Šogad jau ceturto gadu pēc kārtas Latvijas Dabas fonda īstenotu projektu ietvaros portālā *Dabasdati* varējām vērot tiešraides no vairāku putnu sugu ligzdām. Vairāku iemeslu dēļ šī sezona bija īpaša – tika sasniegti jauni skatītāju skaita rekordi, labas kvalitātes nodrošināšanai tika izmantoti jauni tehniskie risinājumi, un – kas ir pats svarīgākais – visās novērotajās ligzdās notika ligzdošana, turklāt vairākās no tām notika arī īstas dabas drāmas, kas ļāva paplašināt mūsu izpratni par dabas norisēm. Paplašinājām arī vērojamo sugu loku – nu jau tradicionālajam jūras ērglim un zivjērglim šogad piepulcējās arī lielais dumpis un vistu vanags, labā kvalitātē beidzot varējām sekot līdzī arī melno stārķu ligzdošanai.

Jūras ērgļa ligzdas tiešraide bija visvairāk skatītā – kopējais skatījumu skaits tai sasniedza 7 miljonus, savukārt unikālo lietotāju skaits – 700 000 no vismaz 108 valstīm. Interneta tiešraides no šīs sugas ligzdām pasaulē joprojām ir retums, Durbes ligzdas gadījumā ļoti īpašu lomu spēlēja arī apstākļi, ka kamera tika pielikta pie ligzdas, ko putni tikai nesen bija sākuši būvēt. Tas deva iespēju sekot līdzī gan ligzdas būvēšanai, gan ligzdošanai – olu dēšanai, perēšanai un mazuļa audzināšanai, tādējādi padarot šo par ilgāko no visām šī gada kameru sezonām – tiešraide tika uzsākta 6. februārī, laikā, kad ligzdas būvēšana tikai nesen bija uzsākta, un turpinās vēl oktobrī. Jaunais putns (kā nesen noskaidrojām – mātīte) ligzdas apkārtni atstāja tikai septembra sākumā. Šajā ligzdā par vērotāju emocijām parūpējās vārns, kas 18. martā (deviņas dienas pēc pirmās olas izdēšanas) izmantoja īsu vecāku prombūtnes brīdi un izēda vienu olu, turklāt, kā tajā brīdī likās, sabojāja arī otru. Lai arī izredzes vērtējām kā zemas, mazulis no atlikušās olas tomēr izšķīlās.

Otra skatītākā bija melnā stārķa ligzda (4,8 miljoni skatījumu no vismaz 96 valstīm). Stārķi ligzdā atgriezās marta pēdējās dienās un tūlīt ķērās pie ligzdošanas, laikā līdz 13. aprīlim izdējot četras olas. Arī šajā ligzdā perējums ieinteresēja olu ēdājus – 24. aprīlī ligzdā paviesojās nepilnīgi pieaudzis jūras ērglis, kas diezgan neveikli centās olas izēst, tomēr šis mēģinājums beidzās tikai ar divu olu izme-

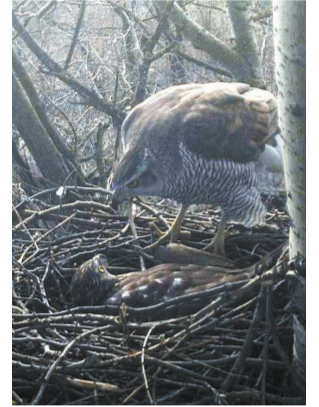
šanu no ligzdas. Stārķi turpināja perēt atlikušās divas, un no tām mazuļi izšķīlās 11. un 13. maijā. Viens no jaunajiem putniem (mātīte) 3. jūlijā tika aprīkots ar raidītāju un šī putna pārvietošanās ceļiem var sekot jebkurš interesents, jaunumus var uzzināt arī Māra Strazda uzturētajā interneta lapā *goris.lv*.

Lielākais šī gada jaunums bija kameras izvietošana pie lielā dumpja ligzdas, kas tika darīts projekta "Lielā dumpja biotopa atjaunošana divos piekrastes ezeros Latvijā" (LIFE COASTLAKE) ietvaros. Lielais dumpis ir putns, ko redzēt ir palaimējies tikai retajam, kamēr tā balsi būs dzirdējis ikviens, kas pavasarī ir pabijis pie lielām un ar niedrēm aizaugušām ūdenstilpēm (piemēram, Kaņiera, Engures, Babītes vai Papes ezeriem). Dumpis piekopj slēptu dzīvesveidu un uzturas galvenokārt niedrājos, kur seklā ūdenī arī būvē savu ligzdu. Tiešraide deva retu iespēju vērot šī putna uzvedību – redzējām, kā mātīte medī zivis pāri ligzdas malai, kā tā reaģē uz plēsēja – niedru lījas – uzlidojumiem. Daudziem vērotājiem jaunums noteikti bija jau tikai tuvāks ieskaits niedrāja vidē kā tādā, kur par spilgtiem iespaidiem rītos un vakaros rūpējās daudzveidīgs niedrāja putnu balsu koris. Lielā dumpja kameras sezona bija viena no īsākajām – pārtraide tika uzsākta maija vidū un pabeigta mēnesi vēlāk, kad abi jaunie putni ligzdu pameta. Kopumā tiešraide tika skatīta aptuveni 1,1 miljonu reižu no vismaz 87 valstīm.

Lai gan šogad *Dabasdatu* kameras bija populāras daudzās pasaules valstīs (video ar jaunā jūras ērgļa Durberta neveiksmīgo piezemēšanos ligzdā pat nonāca pasaules vadošo mediju interneta lapās), īpašs prieks ir par to, ka būtiski ir pieaudzis skatītāju skaits Latvijā. Iepriekšējos trīs "kameru gadus" vietējie skatītāji skaita ziņā bija tikai aptuveni desmitajā vietā, savukārt šogad jūras ērgļa ligzdas gadījumā skatītāju vidū ieņēmām pārliecinošu pirmo vietu, otrajā vietā atstājot igauņus, bet trešajā – somus. Ligzdu vērotāji ar saviem iespaidiem dalījās portālā *Dabasdati*, skatītāji no citām valstīm – igauņu portālā *Looduskalender*, kur tiek uzturēts forums angļu valodā. Aktīvā "forumiešu" darba dēļ jebkurš interesents *Dabasdatu* forumos tagad var gūt pilnīgāko priekšstatu par norisēm ligzdās visas sezonas garumā.



Melno stārķu pāris ligzdā 8. aprīlī, kad tajā jau izdēta pirmā ola. Ligzda atradās vecā ozolā nelielas upes krastā.



Vēl viens jaunums ar kamerām novēroto sugu klāstā šogad bija vistu vanags. Īsu brīdi pavasarī varējām vērot vistu vanagu ģimeni, kas ligzdoja papelē būvētā ligzdā Rīgā. Diemžēl sekmiģi ligzdot šim pārim neizdevās, jo tikai viens no pāra putniem – mātīte (attēlā – stāvēt kājās) – bija pieaugusi. Tēviņš (attēlā guļ uz ligzdas) bija pagājušā gada jaunais putns, un, domājams, ka tieši tā pieredzes trūkuma dēļ izpērēt mazuļus šajā ligzdā neizdevās.



Dumpju mātīte atgriežas ligzdā pēc nelielas pastaigas. Ligzdā redzamas divas olas un divi jau izšķīlušies mazuļi.



Jau ceturto gadu kamera bija izvietota pie zivjērgļa ligzdas – šogad izvēle krita uz ligzdu Vidzemē. Ar šo sugu līdz šim mums ir paveicies visvairāk – visās četrās sezonās varējām vērot sekmīgu ligzdošanu. Šogad zivjērgļi ligzdā izaudzināja trīs mazuļus, kas savos pirmajos lidojumos devās 20. (pirmie divi putni) un 24. jūlijā. Šī ligzda tika skatīta aptuveni 2,5 miljonus reižu no vismaz 91 valsts.

DABAS AIZSARDZĪBA

Apzina biotopus Latvijā

INESE PABĒRZA,

Dabas aizsardzības pārvalde

Gatavojoties tuvākajos gados plānotajai Eiropas Savienības nozīmes biotopu kartēšanai, vairāki sugu un biotopu eksperti Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā šajā vasarā un rudenī jau devušies dabā, lai atsevišķās Latvijas vietās apzinātu dabas daudzveidību.

Ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu līdz š.g. novembrim Vecpiebalgas, Jaunpiebalgas, Raunas, Beverīnas un Priekuļu novadā, kā arī Rīgas pilsētā (robežās ap Daugavu, Ķīšezera apkārtnē un Šmerļa meža apkaimē) tiek veikta purvu, mežu un zālāju kartēšana. Šajās un vēl citās vietās Latvijā – Slīteres, Grobiņas, Ropažu, Rāznas apkārtnē – tiek apsektas arī alas, atsegumi un karsta kritenes, lai ievāktu informāciju par ūdeņu biotopu izplatību un kvalitāti. Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas ietvaros četrās no šīm teritorijām papildus apsekojumi notika septembrī.

1992. gadā tika pieņemta Biotopu Direktīva 92/43/EKK, kuras mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības aizsardzību, veicot dabisko biotopu, floras un faunas aizsardzības pasākumus to saglabāšanai vai atjaunošanai labvēlīgā aiz-



VALTA VILNISA FOTO

sardzības statusā visā ES teritorijā. Lai varētu objektīvi izvērtēt aizsargājamo biotopu aizņemto platību un kvalitāti, kas jāņem vērā, gan plānojot tautsaimniecības attīstību, gan optimālus biotopu apsaimniekošanas un aizsardzības pasākumus, tuvākajos gados biotopu inventarizācija tiks veikta visos Latvijas reģionos.

"Tikai apzinot dabas daudzveidību – zinot, kur un kādā stāvoklī biotopi šobrīd ir, kādi biotopu apsaimniekošanas pasākumi veicami, lai to stāvokli uzlabotu, mēs varam analizēt esošo dabas aiz-

sardzības sistēmu un plānot aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus nākotnē, vienlaikus pārskatot esošo bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu," saka Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas aizsardzības departamenta direktore G. Strode. "Sabiedrībā valda uzskats, ka jāaizsargā retas sugas – tās nedrīkst iznīcināt, taču lielākajai daļai reto un apdraudēto sugu izžušanas cēlonis nav tikai tieša sugu īpatņu iznīcināšana, bet gan sugām piemēroto dzīvotņu, ko mēdz saukt arī par biotopiem, kvalitātes samazināša-

nās vai to tieša iznīcināšana. Nav iespējams aizsargāt retās sugas, neveicot tām piemēroto biotopu aizsardzību un bieži vien, kas nav mazsvarīgi, šo biotopu apsaimniekošanu."

Līdz šim visaptveroša biotopu inventarizācija Latvijā nav veikta. Tāpat arī līdz šim pieejamā informācija par aizsargājamiem biotopiem ir fragmentāra, kas iegūta, piemēram, par biotopu izplatību īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ieviešot bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmu vai izstrādājot dabas aizsardzības plānu

īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī atsevišķu zinātniskās izpētes vai dabas aizsardzības projektu ietvaros. Pēdējos gados īpaša vērība pievērsta bioloģiski vērtīgo zālāju noteikšanai un izvērtēšanai, lai veicinātu šo biotopu apsaimniekošanu ar ES atbalsta maksājumu palīdzību.

"Šī gada "pilotkartēšanas" mērķis ir precizēt, cik ilgā laikā eksperti var veikt biotopu inventarizāciju dabā un vai esošais izvērtējums un kartogrāfiskais materiāls ar norādēm, kur meklēt biotopus, ir precīzs un ticams, jo tuvākajos gados dabas vērtību inventarizācija plānota visā Latvijā," informē Gita Strode.

"Biotopu kartēšanas rezultātā tiek iegūta detalizēta informācija par biotopa kvalitāti, tajā sastopamajām raksturojošajām sugām, biotopa izplatību un tā kvalitāti ietekmējošajiem faktoriem. Dabas vērtību apzināšana tiek veikta, apsekojot 12,5x12,5 km laukumus, kuros uz kartogrāfiskā materiāla atzīmētas apsekojamās platības, nevis visos īpašumos. Apsektas tiek tās teritorijas, kur atbilstoši pieejamajiem datiem no citām valsts iestādēm pastāv liela varbūtība konstatēt dabas vērtības. Intensīvi apsaimniekotās teritorijās, piemēram, aramzemēs, jaunaudzēs, šāda apsekošana nenotiks. Latvijā

kopumā dabā jāapseko aptuveni 400 šādus laukumus."

Biotopu inventarizācijā ļoti svarīga ir sabiedrības izpratne un līdzdalība. Lai gan informatīvās sanāksmes, uzsākot biotopu kartēšanu, nav bijušas kupli apmeklētas, sabiedrības interese par biotopu kartēšanu ir, atzīst G. Strode. Zemju īpašnieki, kuru teritorijās notiek dabas vērtību apzināšana, patiesi ieinteresēti seko līdzī eksportu veiktajam un pat līdzdarbojas kartēšanas veikšanā. Dabas aizsardzības pārvalde pēc rezultātu pārbaudes un apstrādes organizēs informatīvus pasākumus novados, kuros veikta biotopu inventarizācija, lai informētu pašvaldības un zemju īpašniekus par novados konstatētajām dabas vērtībām.

"Biotopu kartēšanas pilotprojekta rezultāti būs publiski pieejami 2016. gada sākumā un izmantojami, ne tikai Dabas aizsardzības pārvaldei uzturot un analizējot informāciju par dabas vērtībām, bet arī pašvaldībām, zemju īpašniekiem un uzņēmējiem, lai veicinātu bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu, palīdzētu plānot saimniecisko darbību, teritorijas attīstību un samazinātu termiņus, kādos tiek izsniegtas dažādas atļaujas un saskaņojumi saimnieciskajai darbībai," saka G. Strode.

MEŽS UN SABIEDRĪBA

Meža sertifikācija

JĀNIS ROZĪTIS,

Pasaules dabas fonds

Latvijā jau 15 gadus norisinās meža apsaimniekošanas sertifikācija. Sertificējot apsaimniekošanas praksi, meža īpašnieks gūst neatkarīgu un starptautisku apliecinājumu tam, ka viņa darbība atbilst konkrēta meža apsaimniekošanas standartam.

FSC® (Forest Stewardship Council (FSC®) tulkojumā Meža uzraudzības padome) sertifikācijas sistēma ir izveidota, lai veicinātu vidi saudzējošu, sociāli taisnīgu un ekonomiski dzīvotspējīgu mežu apsaimniekošanu, nosakot meža apsaimniekošanas standarta principus un kritērijus. FSC sertifikācijas uzdevumi ir uzlabot meža apsaimniekošanu un apmierināt pircēju vajadzības pēc produktiem, kuru izcelsmes vietā ir ievērotas vides un sociālās prasības.

Meža īpašnieki, veicot FSC sertifikāciju, sakārto meža apsaimniekošanas praksi, nereti gūst augstāku koksnes cenu, kā arī saņem pozitīvāku tēlu sabiedrībā.

Pasaulē un arī Latvijā FSC procesu atbalsta gan sociālās un vides organizācijas, gan ar mežu un tā resursiem saistītas biznesa organizācijas, uzņēmumi, privātpersonas. Latvijā meža apsaimniekošanas sertifikācija atbilstoši FSC prasībām veikta dažādos Latvijas novados vairāk nekā 1,7 milj. ha platībā – valsts un privātos mežos.

Ko dod sertifikācija Latvijā iedzīvotājiem? Visa pamatā meža apsaimniekošanas sertifikācija ir veids, kā iedzīvotāji var piedalīties lēmumu pieņemšanā par meža apsaimniekošanu. Vēsturiski meža apsaimniekošana šajā jomā bija diezgan atpalikusi, un tāpēc bija nepieciešama iniciatīva, kas meža apsaimniekošanu un lēmumu pieņemšanas procesu padarīja pieejamāku plašākam iedzīvotāju lokam. Ar iedzīvotājiem mēs saprotam gan starptautisko un nacionālo sabiedrību, gan arī vietējos iedzīvotājus, pašvaldības. Mūsdienu meža apsaimniekošanā, lai precīzāk izprastu dažādo iedzīvotāju

grupu vajadzības, ir nepieciešams savlaicīgs un godīgs konsultāciju process ar iedzīvotājiem par dažāda mēroga meža apsaimniekošanas darbiem un potenciālām konfliktsituācijām. Šodienas mežsaimniecībā dominē viedoklis par caurskatāmu, pieejamu, atvērtu sabiedrības piedalīšanos lēmumu pieņemšanā.

Tātad Latvijā iedzīvotājiem FSC radījis iespēju – ar savu viedokli piedalīties meža apsaimniekošanas plānošanā un uzlabot mežu apsaimniekošanu gan dzīvesvietā vai pagastā, gan valstī kopumā FSC sertificētos mežos. Galvenais – uzzināt, vai mežs, tā apsaimniekošanas prakse par kuru ir vēlme izteikt viedokli, priekšlikumus, ir FSC sertificēta, un kurš ir meža īpašnieks vai apsaimniekotājs.

Plašāku informāciju par FSC sertifikāciju var gūt Pasaules dabas fonda mājas lapā www.pdf.lv sadaļā "Pētījumi un publikācijas" vai sazinoties ar FSC pārstāvi Latvijā Imantu Krūzi, e-pasts i.kruze@lv.fsc.org



DABA UN VIETJŪTA

«Mēs izvēlējamies dzīvot šeit»

JOLANTA BĀRA,
Daugavpils Universitāte

Ko mūsdienās nozīmē dabas aizsardzība? Agrāk uzskatīja, ka aizsargājamās dabas teritorijās labākā aizsardzība ir nekā nedarīšana, bet šobrīd daudzviet nākas ieguldīt laiku, naudu un enerģiju, lai atjaunotu tradicionālo apsaimniekošanu aizaugošās pļavās, zāļu purvos un pat mežos. Tikai tā var nodrošināt dzīves vidi daudzām aizsargājamām sugām.

Latvijas lauku ainavu ir veidojis cilvēks, mijiedarbojoties ar dabas sniegto, un zemes īpašnieku un apsaimniekotāju loma dabas aizsardzībā ir nenovērtējama. Viņi pļaus (vai diemžēl pamestīs) reti augiem un kukaiņiem bagātās pļavas, uzturēs atklātu ainavu, saglabās vecos kokus pie mājām. Veiksmīgu un ilgtspējīgu aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldību var nodrošināt tieši vietējie iedzīvotāji.

Lai noskaidrotu aizsargājamo dabas teritoriju iedzīvotāju viedokli par dzīvi šādā teritorijā – ierobežojumiem, ieguvumiem, dzīves veidu, labklājību, attieksmi pret dabas un kultūras vērtībām – zinātnieki no Daugavpils Universitātes, Vidzemes Augstskolas, Rīgas Stradiņa Universitātes un Liepājas Universitātes veica aptauju piecās teritorijās. Aptauja notika Rāznes un Slīteres FCHTRTR nacionālajos parkos un aizsargājamās ainavu apvidos "Augšzeme", "Augšdaugava" un "Vestiena", kopā aptaujātas 248 mājsaimniecības. Pētījums ir viens no Latvijas Valsts pētījumu programmas projekta EKOSOC-LV pasākumiem (informācija Latvijas Zinātņu akadēmijas mājaslapā www.lza.lv).

Aptaujātie cilvēki, īpaši vecie un vientuļie, bija priecīgi par to, ka viņus apmeklē



Pamesta māja Augšdaugavā.



Piedrujas pagasta Gorbačovka, "Skudras".



Pamests ceļš Augšdaugavā.

un par viņu viedokli interesējas. Lielākā daļa iedzīvotāju jūtas savas zemes patrioti, zina par tuvējām dabas un kultūras vērtībām, plāno savas saimniecības attīstību, aktīvi izmanto dabas veltes

un atpūšas dabā. Daudzi gan šaubās, ka viņu bērni paliks uz dzīvi šeit.

Vidzemes Augstskolas pētniece Iveta Druva-Druvaskalna stāsta par savu un studentu pieredzi:

"Ļoti dažādi cilvēki Vestienas apvidū dzīvo. Lielākā daļa ir gatavi sarunai, atvērti, maz bija tādu, kas nevēlējās sarunāties. Miers, klusums, viensētu nošķirtība aiz pauguriem vai meža,

daudz pamestu, neapdzīvotu viensētu, daudz īpašumu un viensētu, kur rošība notiek tikai vasarās... tādu mēs redzējām Vestienas aizsargājamo ainavu apvidū. Viens no aptaujātajiem

saka, ka te var "dzīvot ne-traucēti. Noteikti pasaulē ir daudzas tādas vietas, kur to var darīt, bet cilvēks nevar būt visur, viņam ir jāizvēlas viena vieta un mēs izvēlējamies dzīvot šeit."

Pusmiljons parakstu dabas aizsardzībai Eiropā

AGNIS BUŠS,

Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Pusmiljons – tieši tik daudz Latvijā dzīvo brūnspārnu ķauķu, un tieši tik daudz un pat vairāk (ja precīzi, tad 520 325) eiropiešu parakstījās PAR dabas aizsardzības regulējuma saglabāšanu Eiropā.

Kampaņas "Dabas trauksme" (*Nature Alert*) ietvaros lielākās Eiropas dabas aizsardzības organizācijas aicināja atbalstīt to viedokli saglabāt esošo redakciju Eiropas Dabas direktīvām, t.i., Eiropas Savienības Biotopu un Putnu

direktīvām. Šī kampaņa bija atbilde Eiropas Komisijai, kas nāca klajā ar aicinājumu pārvērtēt esošos ES dabas aizsardzības likumus un šajā procesā veikt arī sabiedrības viedokļa apzināšanu. Kampaņa "Dabas trauksme" noslēdzās 2015. gada jūlija beigās, un divu mēnešu laikā tajā iesaistījās vairāk nekā 120 dabas aizsardzības nevalstisko organizāciju (NVO) no visas ES un 520 325 eiropieši, norādot, ka ES dabas aizsardzības likumiem nevajadzētu tikt mainītiem.

Jau iepriekš rakstījām

(piemēram, "Putni dabā" 2015/2 numurā*) par to, kāpēc ir svarīgas Putnu un Biotopu direktīvas. Tāpēc pārāk daudz neatkarīgos, bet uzsvēršu, ka īpaši Latvijas kontekstā mēs varam būt pateicīgi šīm direktīvām un ar to saistītajiem ES regulējumiem par esošo dabas vērtību saglabāšanas līmeni Latvijā. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā ietilpst ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura 2000*. Tajā ir iekļautas 333 Latvijas teritorijas – četri dabas rezervāti, četri nacionālie parki, 239 dabas liegumi,

37 dabas parki, 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 7 aizsargājamās jūras teritorijas un 24 mikroliegumi (vairāk informācijas un sarakstu skatīt Dabas aizsardzības pārvaldes interneta vietnē: http://daba.gov.lv/public/lat/iadt/natura_200011/). Absolūti lielākajā daļā šo teritoriju ir atļauta arī saimnieciskā darbība, kas ļauj sabalansēt dabas un cilvēku intereses. Turklāt tās ir arī lieliskas apmeklējumu un atpūtas vietas. Zinātniskie pētījumi parāda, ka esošie dabas aizsardzības likumi efektīvi ir pasargājuši galvenās apdraudētās sugas un

dzīvotnes, kā arī devuši sociāli ekonomiskos labumus vietējām sabiedrībām un reģioniem.

Kas tālāk?

Eiropas Komisijas rīkotā iedzīvotāju iesaiste šā regulējuma apspriešanā ir tikai viena sastāvdaļa no publikācijas konsultācijas. Tā ietver arī profesionāļu, organizāciju, uzņēmēju, valsts institūciju utt. konsultācijas. Un process turpināsies tālāk, bet tagad jau nākamajos Eiropas birokrātijas līmeņos, kad saņemtie viedokļi tiks izvērtēti. Arī tālākajos procesos noteikti iesaistīsies

un turpināsim stāstīt, cik ļoti svarīgi ir būtiski ir esošie likumi dabas aizsardzības saglabāšanai Eiropā.

Eiropā kampaņu "Dabas trauksme" (*Nature Alert*) organizēja *BirdLife International* Eiropas nodaļa, Eiropas Vides birojs (*European Environmental Bureau*), Zemes draugi Eiropā (*Friends of the Earth Europe*) un Pasaules Dabas fonds (WWF). Latvijā kampaņu koordinēja Latvijas Ornitoloģijas biedrība un Latvijas Dabas fonds.

*Bušs A. 2015. Vai izdosies nosargāt ES dabas aizsardzības regulējumu? Putni dabā 2015/2: 10.



LATVIJAS DABAS FONDS

Lekcijas par dabas aizsardzības jautājumiem

MAIJA UŠČA,
Latvijas Dabas fonds

Pienākot rudenim, Latvijas Dabas fonds atsāk īstenot lekciju ciklu "Izvēlies dabas aizsardzību". Tā mērķis ir iepazīstināt dabas mīļētājus un topo-

šos dabas aizsardzības speciālistus ar aktuālām tēmām dabas aizsardzībā, kā arī dalīties ar praktisko pieredzi šajā jomā. **Šajā sezonā lekcijas notiks 14. oktobrī, 4. novembrī un 25. novembrī plkst. 18.00 Latvijas Dabas muzeja**

telpās **Krišjāņa Barona ielā 4**. Uz lekcijām laipni aicināts ikviens interesents. Sīkāka informācija par norises vietu un konkrētām lekciju tēmām pieejama Latvijas Dabas fonda interneta vietnē www.ldf.lv

Latvijas Dabas fonda īstenotais lekciju cikls "Izvēlies dabas aizsardzību" notiek projekta "Ilgtspējīgas attīstības veicināšana, integrējot vides un dabas aizsardzības prasības politikas plānošanas dokumentos" ietvaros.

IESAKA ORNITOLOGI

Putnu būrišus tīra rudenī

AGNIS BUŠS,
Latvijas Ornitoloģijas biedrība

Putnu ligzdošanas sezona ir beigusies un gājputni dodas uz siltajām zemēm. Vārētu šķīst, ka "putnu darbi" ir beigušies un atliek tikai gaidīt putnus atpakaļ pavasarī. Taču miers putnu pasaulē ir tikai šķietams – putni ir vienmēr un visur! Tas pats attiecas arī uz "putnu darbiem". Rudens ir ļoti piemērots laiks, lai atcerētos par pavasarī izgatavotajiem un izliktajiem putnu būrišiem.

Putnu būriši ir jātīra

Dobumperētāji putni nekad neizmanto ligzdošanai veco ligzdu. Atšķirībā no mājas strazda, kas pavasarī izmet no būriša veco ligzdas materiālu, sīkie dobumperētāji putni (piemēram, zilītes un melnais mušķērājs) būrišus netīra, bet būvē jaunu ligzdu virsū vecajai. Tādējādi pēc vairākiem gadiem būrišis ir pilns ar ligzdu materiāliem. Ja būriši ir ligzdojis zvirbulis, tad tas būs pilns jau arī pēc vienas ligzdošanas sezonas. Ligzda, kas uzbūvēta virs vienas vai vairākām vecajām ligzdām, ir vieglāk sasniedzama ligzdu postītajiem, tādēļ katru gadu (septembrī–novembrī) būriši ir jāiztīra (jāizmet viss ligzdas materiāls, kas atrodas būrišī). Šādā veidā būriša praktiskais mūžs tiks pagarināts vairākas reizes. Vienlaikus ar tīrīšanu nepieciešamības gadījumā var veikt arī būri-

šu defektu novēršanu (jūmtiņa nomainīšanu u.tml.). Tad būrišis kalpos vēl ilgāk – pat vairāk nekā 10 gadus. Parasti vecajos ligzdu materiālos savairojas putnu parazīti, tādēļ ir ieteicams rudenī tīrīt ne tikai sīko dobumperētāju, bet arī citu putnu būrišus.

Ziņo par putniem būrišos

Latvijas Ornitoloģijas biedrība aicina ziņot par putnu ligzdošanu būrišos portāla Dabasdati.lv sadaļā "Būri", kas tapusi ar Latvijas vides aizsardzības fonda atbalstu. Uzkrātā informācija par ligzdošanas sekmēm pēc tam būs izmantojama putnu aizsardzības nolūkos. Tīrot būrišus, var aptuveni pateikt, kas būriši ir ligzdojis, tāpēc arī rudenī iegūtā informācija ir noderīga.

Uzzini vairāk par putnu būrišiem

Vislabāk putnu būrišus izlikt jau rudenī, kad ligzdošanas teritorijas aizņem pie mums pārzīmojošie dobumperētāji. Ja rudenī būrišus izlikt nav iespējams, tie jāizliet pēc iespējas agri pavasarī (martā, aprīļa sākumā). Vairāk informācijas par putnu būrišiem meklējiet www.lob.lv sadaļā "Noderīgi". Savukārt LOB saitā novembra sākumā būs iespējams piedalīties praktiskā darbnīcā par lielo būru izgatavošanu pūcēm un pīļiem (informāciju par pieteikšanos saitā meklējiet www.lob.lv vai zvaniet LOB – 67221580).

25 gadi Latvijas dabas aizsardzībā

GUNTARS DAĢIS

Trīs šogad iznākušajās "Dabas Daudzveidības Avīzēs" Latvijas Dabas fonds ir pievērsis lasītāju uzmanību aktuāliem dabas aizsardzības jautājumiem, stāstījis par pozitīviem dabas un cilvēka mijiedarbības piemēriem, aicinājis ikvienu apzināties savu atbildību Latvijas dabas vērtību saglabāšanā. Tā ir fonda ikdiena jau 25 gadus.

Latvijas Dabas fonds (LDF) ir sabiedriska dabas aizsardzības organizācija, kuru uzreiz pēc valsts neatkarības atgūšanas nodibināja Latvijas vadošie dabas aizsardzības speciālisti un entuziasti, lai īstenotu retu, apdraudētu sugu un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības projektus. Fonds apvieno dažādu jomu augsti kvalificētus speciālistus, lielākoties biologus un ģeogrāfus. Tā finansējumu veido projektiem piesaistītie līdzekļi un ziedojumi.

Latvija var lepoties ar lielu dabas daudzveidību, kas citviet Eiropā jau ir vēsture. Lai nodrošinātu reto un aizsargājamo sugu un biotopu

saglabāšanu, tiek dibinātas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Šajās teritorijās jānodrošina dabas vērtību aizsardzība, saimniekojot dabai draudzīgi. LDF ir izstrādājis dabas aizsardzības plānus vairāk nekā 50 teritorijām un piedalās to ieviešanā. Būtiskākie no tiem ir atjaunošanas un aizsardzības pasākumi dabas parkos "Engures ezers" un "Dvietes palīene", aizsargājamo ainavu apvidos "Ziemeļgauja" un "Ādaži", kā arī vairākās palīeņu pļavu un purvu teritorijās visā Latvijā.

Lai sekotu dabas vērtību stāvoklim, LDF veic arī ilggadējus regulārus novērojumus un uzskaites, kā arī vāc jaunu informāciju par retām un izzūdošām sugām, ko izmanto, lai plānotu sugu un biotopu aizsardzību.

LDF izmanto savāktos datus, savu speciālistu pieredzi un zināšanas, lai ieteiktu labākos risinājumus dabas bagātību saudzīgai izmantošanai. Fonda priekšlikumi ir iekļauti Bioloģiskās daudzveidības nacionālajā programmā. Fonda speciālisti piedalās jaunu dabas aizsardzības likumu un noteikumu apspriešanā, mežsaimniecības un lauk-

saimniecības attīstības stratēģisko dokumentu izstrādāšanā.

Taču ar atsevišķiem dabas atjaunošanas projektiem vien nepietiek. LDF aktīvi strādā, lai dabai draudzīgu praksi ieviestu arī dažādās tautsaimniecības nozarēs. Lai to īstenotu, fonda pārstāvji aktīvi piedalās gan konsultatīvo padomju darbā, gan arī veicina dabai draudzīgas likumdošanas ieviešanu, piedaloties visu līmeņu lēmumu pieņemšanas procesos.

Lai veicinātu dabai un klimatam draudzīgāku enerģijas ražošanu, LDF aktīvi piedalās elektroenerģijas sertifikāta "EKOenerģija" ieviešanā Latvijā.

Dabas daudzveidības saglabāšana ir iespējama tikai ar sabiedrības ieinteresētību un līdzdalību, tādēļ LDF nodarbojas arī ar sabiedrības informēšanu un izglītošanu par vides, dabas aizsardzības un ilgtspējīgas attīstības jautājumiem – rīko seminārus, lekcijas, izstādes un citus izglītojošus pasākumus. Nozīmīgākais ilgtermiņa projekts šajā jomā ir dabas novērojumu portāls [Dabasdati](http://Dabasdati.lv), kurā tiek apkopoti jebkura

interesenta iesūtītie novērojumi dabā. Jau vairākus gadus portālā ir vērojamas arī tiešraides no putnu ligzdām, kas guvušas lielu popularitāti ne vien Latvijā, bet visā pasaulē.

Uz trim svarīgiem jautājumiem atbild LDF vadītājs Ģirts Strazdiņš:

Kādi 25 gadu laikā ir lielākie LDF panākumi dabas aizsardzībā?

- Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkla "Natura 2000" izveidošana Latvijā.
- Bioloģiskās daudzveidības monitoringa metožu izstrāde un tā īstenošana.
- Dabai draudzīgas likumdošanas veicināšana.
- Portāla [Dabasdati](http://Dabasdati.lv) izveide un tiešsaistes video kameru izvietošana pie putnu ligzdām.

Lielākie izaicinājumi nākotnē?

- salīdzinoši zemais dabas un vides aizsardzības jautājumu reitings politiķu dienaskārtībā un sabiedrības apziņā
- īstermiņa ekonomiskās labklājības modeļa dominēšana pār ilgtspējīgu attīstību

Kā sabiedrība var veicināt dabas aizsardzību?

- galvenokārt, pieņemot dabai draudzīgus lēmumus savā ikdienas dzīvē;
- izvēloties ekoserificētas preces un pakalpojumus
- samazinot vai izvairoties no ķīmikāliju lietošanas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, piemājas dārzos
- aktīvi reaģējot uz dabas aizsardzības likumdošanas pārkāpumiem
- šķirojot atkritumus un tautpot energoresursus
- atbalstot dabai draudzīgu lēmumu pieņemšanu - piedaloties sabiedriskajās apspriešanās, vēlot par ilgtspējīgi domājošiem politiķiem
- iesaistoties un atbalstot dabas aizsardzības sabiedriskās organizācijas



Atlikumotā Dvietes upe, par ko Latvijas Dabas fonds stāstīs lekciju ciklā "Izvēlies dabas aizsardzību" vistu vanaga ligzdām, un tās guva lielu atsaucību ne tikai Latvijas, bet arī citu valstu dabas mīļotāju vidū.

Ielikumums "Dabas Daudzveidības Avīze"

izdots ar Latvijas vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu projekta "Četri tematiskie pielikumi laikrakstam "Latvijas Avīze" par dabas daudzveidību un tās saglabāšanu" ietvaros. Projekta vadītāja un "Dabas Daudzveidības Avīzes" redaktore: **Ilze Salna**
Tirāža

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar AS "Lauku Avīze" reklāmas aģentūru
Reģ. nr. 40008019379
Dzirnavu iela 73-2, Rīga, LV-1011
www.ldf.lv
www.dabasdati.lv
Twitter: @ldf_lv

